

Z hlediska typologie sídlištních jam můžeme objekt 4/18 klasifikovat jako zásobní jámu trychtýřovitého profilu se zaoblenými rohy a schodkovitě upraveným vstupním výklenkem, situovaným v jeho jihozápadní části (obr. 1). Délka objektu v podélném řezu činila 270 cm, šířka zásobní jámy v hrdle však byla nižší, pouze 154 cm. Maximální výduť pak měřila 204 cm. Dno jámy lze charakterizovat jako téměř rovné, pouze s nevýraznými prohlubněmi. Maximální hloubka od úrovně sprašového podloží nepřekročila 110 cm. Stratigrafická situace zdokumentovaná na podélném profilu prozrazuje, že výplň objektu sestávala ze sedmi hlavních uloženin (kontext 112–118), které ve všech hloubkových úrovních prostupovaly různé velké sprašové čočky. Na bázi zásobní jámy spočívala kromě dvou spraší promísených uloženin (k. 116, 118), 30–40 cm mocná popelovitá vrstva (k. 117), bohatá na archeologický materiál. Vrstvou prostupovala kumulace větších bloků i menších hrudek do světle oranžova vypálené mazanice, přičemž řada z nich nesla otisky konstrukčních prvků. Kromě jednotlivých skupin artefaktů pocházejí z této uloženiny také početné nálezy uhlíků a spálených obílek, které mohou dokládat primární funkci objektu coby síla. V centrální části výplně spočívala světle hnědá homogenní uloženina (k. 115), která zde vytvářela zřetelný kužel (obr. 1). I tato vrstva byla poměrně bohatá na archeologický materiál a kromě značného množství fragmentů zvířecích kostí obsahovala i větší kusy keramických nádob. Uvedený kužel vyklíňovaly ve svrchní části jámy tři charakterově velmi blízké uloženiny hnědé až šedohnědé barvy (k. 112–114). Skladba a rozmístění uloženin naznačují, že k zasypaní jámy nedošlo jednorázově v krátké době, ale že byla po určitý časový úsek vystavena jak přirozeným depozičním procesům, tak činnosti člověka, který do ní sekundárně deponoval sídlištní odpad.

Kromě již zmíněných fragmentů keramických nádob, zvířecích kostí, mazanice a štípané kamenné industrie dílenského charakteru z místních rohovců bylo získáno i několik neopracovaných kamenů, zlomek otloukače z valounu křemene a kousek drobného slitku z téměř čisté mědi. Nově získaná data přispěla k pochopení charakteru lidských aktivit v prostoru exploatačně-dílenského areálu na Stránské skále na počátku eneolitu.

Literatura

- Bartík, J., Škrdla, P., Šebela, L., Přichystal, A., Nejman, L. 2019: Mining and processing of the Stránská skála-type chert during Late Neolithic and Early Eneolithic periods. *Archeologické rozhledy* LXXI(3), 373–417.
- Rychtaříková, T., Škrdla, P., Bartík, J. 2019: Brno (k. ú. Slatina, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 60(1), 206–207.

Summary

Brno (Slatina cadastre, Brno-město District). The rescue excavation of a small sunken feature was carried out during 2019 at Brno – “Stránská skála IV”. The excavated structure was rich in lithics made from local cherts and other archaeological material (including pottery sherds, daub, and animal bones). Feature No. 4/18 can be interpreted as a storage pit and dated to baalberge phase of the Funnel Beaker culture.

Jaroslav Bartík, Petr Škrdla

Dědice (okr. Vyškov)

„Legerní pole“.

Kultura se šňůrovou keramikou. Pohřebiště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: Y: 568265.69; X: 1152971.88.

Během záchranného výzkumu na západním okraji vyškovské průmyslové zóny (ulice Průmyslová) jsme odkryli tři pravěké objekty. První byla blíže nedatovatelná sídlištní jáma. Dva další byly kostrové hroby kultury se šňůrovou keramikou. Na dně rozměrné, přibližně čtvercové, hrobové jámy jsme našli několik keramických nádob (mohutnou amforu, pohár zdobený otiskem šňůry). Dalšími milodary byly měděná dýka, měděné šídlo, kostěné dláto a kostěné šídlo, kamenná sekerka, kamenný brousek a rohovcový úštěp. Kosterní pozůstatky, původně uložené ve skrčené poloze na boku, byly silně rozvlečené jak po dně hrobové jámy, tak v jejím zásypu. Hrobová jáma byla patrně původně dutá (předpokládáme nějakou formu vnitřní dřevěné konstrukce), což umožnilo pohyb zvířat uvnitř hrobu a tím došlo k rozvlečení lidských ostatků i nálezů. Zcela nemůžeme ani vyloučit možnost vyloupení hrobu již v pravěku. Je však potřebné dodat, že jsme v zásypu hrobu nenašli stopy po vykrádací šachtě. Druhá hrobová jáma, či spíše její torzo (byla mělce zahloubena a při skrývce silně porušena), obsahovala pouze poškozený menší šňůrový pohár.

Literatura

Neuveдено.

Zusammenfassung

Dědice (Bez. Vyškov), „Legerní pole“. Schnurkeramik. Gräberfeld. Rettungsgrabung.

Blanka Mikulková

Hlinsko (okr. Přerov)

„Kouty“.

Kultura se šňůrovou keramikou, bošácká kultura. Mohylové pohřebiště. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum na mohylníku kultury se šňůrovou keramikou v Hlinsku byl vyvolán na základě rozšiřování těžebního pásma kamenolomu Podhůra. Lokalita se nachází v trati „Kouty“, která je situována na jihozápadním okraji lomu Podhůra v nadmořské výšce 342–344 m. Lokalita je součástí Podbeskydské pahorkatiny, která patří, podobně jako ostatní pahorkatiny na východ od Moravské brány, k celku Západních Karpat. Mohylník byl poprvé podrobně popsán v roce 1934 I. L. Červinkou, který většinu mohyl prokopával, popsal a zanesl do celkového plánu zkoumané lokality (Šebela a kol. 2007, 16–19). Záchranný archeologický výzkum byl započat na počátku měsíce března 2019 skrývkou geofyzikálním průzkumem vytypovaných míst, kde následně v období měsíců březen až červenec probíhala systematická povrchová prospekce, během které byla získána řada nálezů z období mladšího paleolitu.

Na počátku měsíce června byl zahájen záchranný výzkum dvou dochovaných mohyl, které se nacházely v plánovaném záboru, určeném pro další těžbu kamene. První mohyla č. I před zahájením exkavace dosahovala v půdorysu rozměrů 7 × 12 m s dochovanou výškou v rozmezí 0,40–0,50 m. Samotný výzkum byl započat vyměřením středového kříže, který mohyly rozdělil na celkem 4 zkoumané sektory, označené římskými čísly I–IV. Jako

první byla odstraněna drnová vrstva (kontext 100) ve vzájemně protilehlých sektorech I, IV a vyměřeny sondy S1–12. Sondy měly 1 m na šířku a byly situovány v rámci zkoumaných sektorů, podél stěn středového kříže. Na jednu z těchto sond dále navazovala další sonda, vyměřená vždy v závislosti na dochování mohylového násypu. Dochovaná výška mohylového násypu se u mohyly č. I. pohybovala v rozmezí 0,20–0,45 m. Násyp mohyly byl tvořen povětšinou kyprou, světle žlutou prachovou hlínou prostoupenou náhodně středně velkými kameny (kontext 102), která nasedala na slehlé výrazně kamenité geologické podloží (kontext 103).

Po ukončení exkavace sond S1–12 a následně kresebné a fotografické dokumentace zachycené nálezové situace byl zbytek mohylového násypu v jednotlivých sektorech postupně prokoppán a odvezen.

Během průzkumu mohylového násypu byla získána početná kolekce keramických fragmentů, společně s jednou pazourkovou čepelkou. Výkop hrobové jámy nebyl během výzkumu identifikován. Přibližně ve středu mohyly byly soustředěny velké kameny, uložené v jednotlivých úrovních mohylového násypu (kontext 108). Ty mohou představovat pozůstatky po konstrukci hrobové komory nebo po jejím částečném zakrytí kameny.

Druhá mohyla č. II měla v půdorysu pravidelný oválný tvar o rozměrech 15 × 19 m s výškou v rozmezí 0,40–0,60 m. Terénní práce byly zahájeny na počátku měsíce července vyměřením středového kříže a následnou exkavací svrchní drnové vrstvy (kontext 100) na úroveň mohylového násypu (kontext 107). Mohyla se nachází ve vzdálenosti zhruba 10 m jihozápadním směrem od první zkoumané mohyly č. I. Mohylový násyp byl podobně jako u první mohyly tvořen světle žlutou prachovou hlínou, mírně prostoupenou malými nebo náhodně velkými kameny, fragmenty keramiky, mazanice či ojedinělými drobkami uhlíků (kontext 107). Násyp mohyly zde dosahuje výšky v rozmezí 0,40–0,60 m. Ve středu mohyly se během exkavace podařilo zachytit nepravidelný oválný výkop, zahluobený zhruba 20 cm do geologického podloží (objekt č. 504). Tento výkop představuje pozůstatek po archeologické sondě I. L. Červinky z roku 1934, která se dále nacházela v superpozici s další archeologickou sondou č. 502, vykopanou týmem Lubomíra Šebely (Šebela a kol. 2007, 17–18). V jižní části mohyly byla dále na vytvořeném řezu identifikována vykrádací šachta, jejíž zásyp je tvořen světle šedou kamenitou hlínou, získanou během zahluobování výkopu do podloží, který byl pak zpětně zasypán (objekt č. 506).

Během terénního průzkumu mohyly č. II byly prozkoumány celkem tři hroby H1/800, H2/801, H3/802. Hroby H1, H2 lze přiřadit na základě získaného archeologického materiálu k bošácké kultuře. Výkop hrobu H3 se nacházel přibližně ve středu mohyly v superpozici s archeologickou sondou č. 504. Pravděpodobně se jedná o pozůstatek původního pohřbu kultury se šňůrovou keramikou, z jehož zásypu nebyl získán žádný chronologicky citlivý materiál.

H1/800

První zkoumaný hrob byl zachycen v sektoru VIII, v prostoru sond S13–14, kde se začal projevovat nápadně červenou výplní zachycenou pod mohylovým násypem, tvořeným světle žlutou prachovou hlínou (kontext 107). Po ukončení kresebné a fotografické dokumentace vytvořených řezů byl mohylový násyp snížen na úroveň hrobové jámy, která byla zahluobena do geologického podloží (kontext 103). Výkop hrobové jámy měl nepravidelný obdélný půdorys orientovaný ve směru východ–západ. Nepravidelné přímé stěny hrobu nasedaly na pravidelné rovné dno.

Zásyp hrobu byl tvořen světle červenou prachovou hlínou prostoupenou ojediněle malými kameny, drobkami lidských kostí a středně velkými fragmenty keramiky. Přibližně ve středu

hrobové jámy se nacházela lidská kremace (kontext č. 116), která mohla být původně uložena ve schránce z organického materiálu, jenž se nedochoval. Dále byla během preparace hrobové jámy nalezena skrumáž keramických fragmentů umístěných v jihozápadním rohu hrobové jámy (kontext č. 503).

H2/801

Druhý hrob byl rovněž zachycen během exkavace sondy S22, která se nacházela v sektoru č. VII. Výkop hrobové jámy se nacházel ve vzdálenosti 1,5 m severním směrem od výkopu hrobu č. H1/800. Hrobová jáma měla pravidelný obdélný půdorys se strmými stěnami, které nasedaly na pravidelné mírně skloněné dno. Výkop hrobové jámy byl orientován ve směru východ–západ s vanovitým řezem.

Zásyp hrobu byl podobně jako u hrobu H1 tvořen světle červenou prachovou hlínou prostoupenou mírně středně velkými fragmenty keramiky a malými zlomky lidských kostí. Během preparace hrobové jámy byla přibližně v jejím středu odkryta keramická nádoba, v jejímž okolí byla soustředěna lidská kremace.

H3/802

Výkop hrobu č. H3/802 se nacházel v superpozici s výkopem archeologické sondy I. L. Červinky č. 504, který hrobovou jámu z jedné poloviny porušil. Hrobová jáma byla zachycena během exkavace východního ramene kontrolního kříže. Jáma měla pravděpodobně obdélný tvar, čemuž napovídá i částečně dochovaný půdorys. Výkop hrobu měl pravidelný tvar se strmými stěnami, které navazovaly na pravidelné rovné dno. Hrob byl orientován ve směru sever–jih s pravděpodobně vanovitým řezem.

Výplň hrobové jámy byla tvořena slehlým světle šedým zásysem dosahujícím maximální mocnosti 0,35 m (kontext 121). Zásyp byl náhodně prostoupen malými fragmenty kostí, keramiky a uhlíků. Výplň hrobu dále nasedala na tenkou tmavě hnědou prachovou hlínou prostoupenou ojediněle malými kameny (kontext č. 122). Tato uloženina dále nasedala na dno hrobové jámy.

Mezi nálezy, získanými během průzkumu mohylového násypu (kontext 107) i ze zahluobených objektů, převládají ojedinělé středně velké fragmenty keramiky. K dalším artefaktům náleží zlomek sekeromlatu nalezený na severním okraji mohyly či ojediněle zlomky zvířecích kostí a mazanice.

Literatura

Šebela, L. a kol. 2007: *Hlinsko. Výšinná osada lidu badenské kultury*.

Spisy Archeologického ústavu AV ČR 32. Brno: Archeologický ústav AV ČR, Brno.

Zusammenfassung

Hlinsko (Bez. Přerov), „Kouty“. Anfang Juni 2019 wurde mit der Erforschung von zwei Grabhügeln in Hlinsko, Flur Kouty (Steinbruch Podhůra) begonnen. Der Standort liegt auf einer Höhe von 342–344 m. Der erste Grabhügel Nr. I hat den Grundriss 7 × 12 m und ist 0,40 bis 0,50 m hoch. Der Aushub des Grabes wurde bei der Erforschung des Grabhügels Nr. I nicht gefunden. Der zweite Grabhügel Nr. II hatte eine ovale Form von 15 × 19 m mit einer Höhe von 0,40 bis 0,60 m. Während der Erkundung des Hügels Nr. II wurden drei Gräber H1/800, H2/801, H3/802 gefunden. Die Gräber von H1, H2 gehören zur Bošáca Kultur. Der Aushub des Grabes H3 befand sich ungefähr in der Mitte des Grabhügels. Während der Erforschung von H3 wurde kein historisch relevantes Material aufgefunden.

Vít Hadrava